Samenwerkingsconvenant
Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland, Politie en ProRail

Veiligheidsregio
Zaanstreek-Waterland

Samenwerkingsconvenant
Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland,
Politie en ProRail

Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

POLITIE

ProRail

Partijen

A. De Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland, vertegenwoordigd door de voorzitter van de Veiligheidsregio mevrouw mr. G.H. Faber, hierna te noemen "Veiligheidsregio";
B. De politie, vertegenwoordigd door Politiechef eenheid Noord-Holland, E.G.M. Huyzer, voor deze districtchef Zaanstreek-Waterland, 5.1.2 e , hierna te noemen de "Politie";
C. De wettelijke beheerder van de spoorweginfrastructuur in Nederland zoals omschreven in de spoorwegwet, vertegenwoordigd door 5.1.2 e , hierna te noemen ProRail;

Overwegende, dat

- De Spoorsector door het Kabinet, als onderdeel van de vitale sector transport, aangemerkt is als vitaal voor de Nederlandse samenleving;
- Afspraken tussen ProRail en de vervoerders geen deel uit maken van dit convenant. Dit is binnen de spoorsector geregeld;
- Iedere partij zijn eigen verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden heeft op het gebied van risicobeheersing, rampenbestrijding en crisisbeheersing die in de diverse wet- en regelgeving zijn vastgelegd[1] en deze blijven door dit convenant ongewijzigd;
- Afstemming en samenwerking nodig is tussen de Veiligheids-regio, Politie en ProRail om te komen tot verantwoorde risicobeheersing en een adequate crisisbeheersing in relatie tot (dreigende) verstoring of uitval van het treinverkeer;
- Het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding (Atb) buiten de reikwijdte van het convenant valt en afspraken in dit kader met de ondertekening van het convenant dan ook niet wijzigen en bij het inventariseren van de onderhavige risico's een all-hazards-approach zal worden gevolgd;
- Partijen het wenselijk achten om gezamenlijk afspraken te maken met betrekking tot rampen en crises gerelateerd aan (dreigende) verstoring of uitval van treinverkeer, zonder elkaars taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, dan wel de wettelijke basis daarvoor, te willen beïnvloeden of over te nemen;
- Partijen afspraken met betrekking tot de voornoemde samen-werking willen vastleggen in een convenant;
- Bij een landelijke ramp of crisis de landelijke crisisorganisatie op nationaal niveau in werking treedt, waarover in dit convenant geen afspraken zijn opgenomen, waarbij regionale afspraken wel blijven gelden voor de bestrijding;
- Een regiospecifieke actielijst deel uitmaakt van het convenant, en ten behoeve van de borging van de afgeronde actiepunten deze geoperationaliseerd worden in de dagelijkse bedrijfs-processen en in de crisisplannen van partijen.

Spreken partijen met elkaar af:

Algemeen

Artikel 1. **Doel**
De effectieve voorbereiding en afhandeling van incidenten op en rondom het spoor en dit te realiseren door partijen te laten samenwerken. Dit uit zich onder andere in:
- Het vergroten van de kennis van elkaars organisatie en processen;
- Het gebruik maken van elkaars expertise op elk moment in de veiligheidsketen;
- Het gezamenlijk oefenen.

Artikel 2. **Citeertitel**
Landelijk Convenant voor samenwerkingsafspraken tussen Veiligheidsregio's, Politie en ProRail.

Artikel 3. **Maatschappelijk belang**
Partijen spannen zich in om de hinder voor reizigers in treinen en op stations zoveel mogelijk te beperken. Partijen spannen zich ook in de risico's van goederenvervoer inzichtelijk te maken en zoveel mogelijk te beperken.
Afhandeling van treinincidenten betreft altijd eerst redding, bestrijding en eventueel onderzoek. Tegelijkertijd streven partijen er samen naar om:
- reizigers in de treinen te ontzetten en reizigers op de stations door te laten reizen;
- economische schade voor reizigers- en goederenvervoer te minimaliseren.

Risicobeheersing

Artikel 4. **Risicobeheersing**
Ten behoeve van het optimaliseren van de risicobeheersing:
- levert ProRail een inhoudelijke bijdrage aan de risicoanalyse van de Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio verwerkt deze analyse zonodig in het regionale risicoprofiel;

1. Zie hiervoor ook Bestuurlijk Netwerkkaarten Crisisbeheersing. Zie bijlage 1.

- streven partijen ernaar om risico's van goederenvervoer en risico's bij incidenten met gevaarlijke stoffen voor onder andere omwonenden van spoorwegen en emplacementen inzichtelijk te maken en zoveel mogelijk te beperken;
- ProRail en de Politie kunnen afspraken maken omtrent de bewaking en beveiliging van in de regio gelegen kwetsbare spoorgerelateerde infrastructuur en objecten.

Communicatie

Artikel 5. **Risicocommunicatie ("koude fase")**
- Partijen stemmen onderling de voorlichtings- en communicatiestrategie af;
- ProRail levert aan de Veiligheidsregio inhoudelijke informatie over goederenvervoer, in het bijzonder vervoer van gevaarlijke stoffen, ten behoeve van de risicocommunicatie;
- De risicocommunicatie wat betreft passagiersvervoer naar het personeel en de reizigers is een verantwoordelijkheid van de vervoerder;
- De risicocommunicatie opgelegd in milieuvergunningen bij emplacementen voor de spoorwegbeheerder, is een verantwoordelijkheid van de vergunninghouder.

Artikel 6. **Crisiscommunicatie ("warme fase")**
- Het openbaar bestuur is verantwoordelijk voor de crisiscommunicatie, zodra zij betrokken is, ProRail levert de hiervoor gewenste bijdrage;
- Bij een incident met een bovenlokaal karakter vindt met betrekking tot (het voorbereiden van) crisiscommunicatie afstemming plaats tussen de Veiligheidsregio en ProRail;
- In geval van (terreur)dreiging wordt voorlichting en communicatie afgestemd met de verantwoordelijke (landelijke) autoriteiten.

Artikel 7. **Melding en alarmering**
- Partijen wisselen relevante bereikbaarheidsgegevens ten behoeve van melding en alarmering uit;
- Alarmering en melding van en naar partijen vindt wederzijds plaats via de (gemeenschap¬pelijke) meldkamer in de Veiligheidsregio en het centrale meldpunt van ProRail (back office);
- De (gemeenschappelijke) meldkamer in de Veiligheidsregio ontvangt van ProRail het Trein Incident Scenario (TIS) en een inhoudelijke melding;
- Voor de afstemming van de opvang van reizigers bij ernstige verstoring van de treindienst, verzorgt ProRail de melding hierover aan de Veiligheidsregio met als doel de juiste functionarissen met elkaar in contact te laten treden om de opvang af te stemmen.

Artikel 8. **Noodcommunicatie**
- Partijen maken afspraken over inzet, gebruik en de procedures ten aanzien van noodcommunicatie.

Leiding en coördinatie

Artikel 9. **Afstemming planvorming**
- Bij nieuw te ontwikkelen plannen of wijzigingen van reeds bestaande plannen voor de risico- en crisisbeheersing, op of gerelateerd aan het terrein van spoor, betrekken en informeren partijen elkaar. Partijen zijn verantwoordelijk voor de wijziging, implementatie en borging van de plannen in de eigen organisatie;
- ProRail wordt door de Veiligheidsregio benaderd om een bijdrage te leveren aan het Beleidsplan en het Crisisplan van de Veiligheidsregio waarin regiospecifieke aandachtspunten aan de orde komen;
- De Veiligheidsregio stelt een treinincident managementplan (TIM plan) op, conform een afgesproken landelijk format. ProRail draagt bij aan de totstandkoming van het TIM plan door hiervoor informatie te verstrekken;
- ProRail zal jaarlijkse landelijke informatiebijeenkomsten houden voor de convenantpartijen om inzicht te geven in haar activiteiten wat betreft risicobeheersing en incidentenregie organisatie, zoals afspraken met vervoerders, vervoer gevaarlijke stoffen en bijvoorbeeld treinincident scenario's.

Artikel 10. **Vertegenwoordiging regulier overleg ("koude fase")**
- Partijen maken afspraken over de vertegenwoordiging in elkaars overlegstructuren teneinde de samenwerking te bevorderen.

Artikel 11. **Participatie crisisteams ("warme fase")**
- Liaisons van ProRail maken desgevraagd deel uit van de operationele en bestuurlijke overlegstructuren van de Veiligheidsregio's;
- In overleg met betrokken partijen kan in voorkomende gevallen de werkwijze en het uitbrengen van liaisons anders worden georganiseerd, waaronder het desgevraagd afvaardigen van een liaison van de Veiligheidsregio en/of de Politie naar het crisisteam van ProRail.

Artikel 12. **Opleiden, trainen en oefenen**
- Partijen maken capaciteit vrij voor het gezamenlijk ontwikkelen van scenario's ten behoeve van opleiden, trainen en oefenen, het voorbereiden en evalueren van oefeningen en het implementeren van de verbeterpunten;
- Partijen organiseren oefeningen met elkaar en stemmen hun meerjarig oefenbeleid en de planning hiervan op elkaar af;
- De oefenplannen zullen door beide partijen worden

geëvalueerd. Aan deze evaluaties zullen alle partijen hun medewerking verlenen.

Artikel 13. **Regiogrensoverschrijdend incident**
In geval van een regiogrensoverschrijdend incident, waarbij meerdere Veiligheidsregio's betrokken zijn, organiseert de bronregio, indien gewenst, voor ProRail één aanspreek- en coördinatiepunt vanuit de verschillende Veiligheidsregio's.

Veiligheid

Artikel 14. **Veiligheidsmaatregelen**
- Partijen houden zich aan de van toepassing zijnde (wettelijke) veiligheidsmaatregelen en richtlijnen;
- ProRail levert de hulpverleningsdiensten een veilige werkplek ten behoeve van het uitvoeren van hun functie in de warme fase.

Informatiemanagement

Artikel 15. **Veiligheidsmaatregelen**
- Partijen wisselen via op elkaar afgestemde (digitale) standaarden informatie (brongegevens) uit.

Uitwerking

Artikel 16. **Uitwerkingsvoorstellen (actielijst)**
- Partijen maken een actielijst (zie bijlage 2) ten behoeve van een concrete uitwerking van dit convenant in de Veiligheidsregio;
- Partijen evalueren jaarlijks gezamenlijk de actielijst en actualiseren deze indien nodig;
- De Veiligheidsregio neemt het initiatief tot het uitwerken, bijhouden en de evaluatie van de actielijst.

Artikel 17. **Kosten**
Partijen dragen elk hun eigen kosten met betrekking tot de uitvoering van de afspraken uit dit convenant, tenzij anders wordt overeengekomen.

Artikel 18. **Inwerkingtreding en looptijd**
Dit convenant treedt in werking na ondertekening door alle in dit document genoemde partijen en geldt voor onbepaalde tijd.

Artikel 19. **Beheer**
- Het Veiligheidsberaad draagt zorg voor het beheer van het landelijk model convenant;
- De Veiligheidsregio draagt zorg voor het beheer van het regionale convenant;
- De Veiligheidsregio, de Politie en ProRail zijn verantwoordelijk voor de implementatie van het regionale convenant binnen de eigen organisatie;
- Het Veiligheidsberaad en Prorail monitoren de voortgang van de implementatie van het regionale convenant.

Artikel 20. **Wijziging of beëindiging**
- Indien één (of meerdere) van de partijen wijzigingen wil aanbrengen in het convenant, wordt het voorstel ter goedkeuring voorgelegd aan het Veiligheidsberaad, het Korpsbeheerdersberaad, ProRail en het ministerie van I&M;
- Indien één (of meerdere) van de partijen wijzigingen wil aanbrengen in de afspraken binnen de actielijst, treden de partijen hiertoe met elkaar in overleg;
- Iedere partij kan de in dit convenant gemaakte afspraken beëindigen. Zij doet dit middels een schriftelijke, gemotiveerde mededeling aan de andere partijen, waarna de partijen met elkaar in overleg treden.

Ondertekening

Aldus overeengekomen en in drievoud getekend te _____ op _____ 2014.

Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

3 juli 2014

Mevrouw Mr. G.H. Faber
voorzitter Veiligheidsbestuur

Politie, district Zaanstreek-Waterland

5.1.2 e 22/08/2014

Politiechef eenheid Noord-Holland, E.G.M. Huyzer,
voor deze Districtchef Zaanstreek Waterland, 5.1.2 e

Prof

5.1.2 e

8

Bijlagen

Bestuurlijke netwerkkaarten

Deze informatie is overgenomen uit de bestuurlijke netwerkkaart voor spoorvervoer.

16 Spoorvervoer

Crisistypen
- Treinongeval
- Gevolgen van een treinongeval voor het milieu
- Verstoring openbare orde
- Andere crises met gevolgen voor het spoorvervoer waardoor verkeersmaatregelen of andere maatregelen op het spoor nodig zijn (zoals hoogwater)
- Schaarste aan vervoerscapaciteit

Bevoegd gezag
- Vervoerder openbaar vervoer
- Drie soorten beheerders: de beheerder van de hoofdspoorweginfrastructuur (ProRail), beheerder van de stations (NS) en beheerders van metro en tram (geprivatiseerde gemeentelijke vervoersbedrijven)
- Minister van I&M
- Rijksheren namens de minister van I&M
- Burgemeester of voorzitter veiligheidsregio

Soorten maatregelen
- Eigen maatregelen beheerders (bij ProRail: verkeer, berging, herstel)
- Rampenbestrijding
- Maatregelen bij een verontreiniging
- Handhaving openbare orde
- Vervoersnoodmaatregelen

Beheer en vervoer

- Bij spoorvervoer moeten worden onderscheiden:
  - het beheer van de hoofdspoorweginfrastructuur (beheer van het hoofdspoorwegennet met daartoe behorende emplacementen, laaden losplaatsen; verkeersleiding)
  - het beheer van de stations
  - het vervoer per spoor
  - lokaal vervoer (metro en tram)
- ProRail is de beheerder van de hoofdspoorweginfrastructuur.
- Vervoerders ('spoorwegondernemingen') kunnen vervoerders van personen of vervoerders van goederen zijn:
  - de NS is concessiehouder van het hoofdspoorwegennet voor het vervoer van personen, naast regionale concessiehouders en de concessiehouder van HSL-Zuid voor het vervoer van goederen per spoor zijn in Nederland ruim vijftien vervoerders actief.
- De NS is de beheerder van de stations (bedrijfsonderdeel NS Stations).
- Het beheer van infrastructuur voor metro en tram en het vervoer per metro en tram is in handen van (geprivatiseerde) gemeentelijke vervoersbedrijven.

Optreden minister van I&M

- De minister van I&M kan aan een beheerder van infrastructuur (met inbegrip van stations) aanwijzingen (= bevelen) geven.

Samenwerkende incidentenorganisaties spoor

- De samenwerkende incidentenorganisaties spoor vormen eensamenwerkingsverband van beheerders en vervoerders, onder coördinatie en leiding van ProRail Verkeersleiding / Incidentenregie.
- De samenwerkende incidentenorganisaties spoor handelen incidenten (calamiteiten, ongevallen) binnen de spoorsector in beginsel zelfstandig af.
- Wanneer er sprake is van gevaar voor mens, dier en milieu zijn het overheidsgezag en de overheidshulpdiensten de bepalende instanties voor de afhandeling van het incident en zijn de incidentenorganisaties spoor volgend.
- Bij de afhandeling van incidenten worden drie organisatieniveaus onderscheiden:
  1. eerste niveau: De algemeen leider geeft leiding aan de diensten die vanuit de spoorwegsector betrokken zijn bij de afhandeling van het incident. Daarnaast coördineert hij met de overheidshulpdiensten.
  2. tweede niveau: Bij opschaling naar het tweede niveau wordt het regionaal beleidsteam incidentmanagement rail (RBI) geactiveerd, onder meer ter ondersteuning van de algemeen leider (zie ook hierna voor de relatie met gemeenten en veiligheidsregio's).
  3. derde niveau: Zo nodig vindt landelijke coördinatie plaats door het landelijk beleidsteam incidentmanagement rail (LBI). In het Operationeel Controle Centrum Rail in Utrecht (OCCR) vindt de landelijke coördinatie en landelijke bijsturing plaats.
- Internationale informatie en bijstand:
  - verkeerscentrales wisselen informatie uit over stremmingen en omleidingen;
  - zo nodig kan onderlinge ad hoc bijstand door beheerders worden verleend.

Ongeval of verstoring openbare orde

- Bij een ongeval of openbare orde probleem ligt het overheidsgezag bij de **burgemeester** of voorzitter veiligheidsregio, conform de algemene rampenbestrijding en handhaving van de openbare orde.

- **ProRail** treft maatregelen tot herstel van de veilige en ongestoorde treinenloop. ProRail kan aan spoorwegondernemingen aanwijzingen (= bevelen) geven en draagt zorg voor berging en baanherstel.
- Ter handhaving van de orde en veiligheid in het **openbaar vervoer** kan de vervoerder aanwijzingen (= bevelen) geven en kan een reisverbod worden opgelegd. De mogelijkheden voor oplegging van een reisverbod worden binnenkort (2012) verruimd. (Voor vervoersnoodmaatregelen - onder andere jegens openbaar vervoerbedrijven - in verband met capaciteit, zie hierna.)
- Bij gevolgen voor het **milieu**, zie de bestuurlijke netwerkkaart milieu.

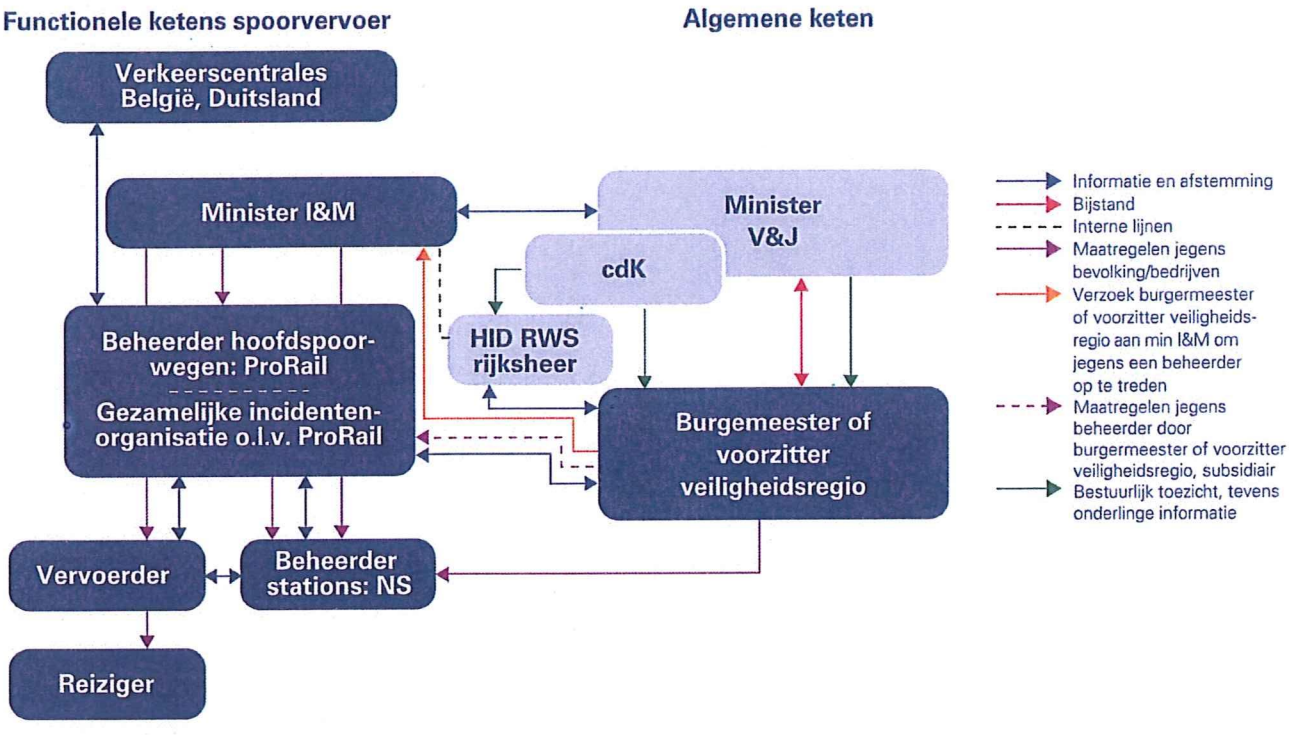
Relatie beheerder - burgemeester

- Het geven van een bevel aan ProRail vindt in beginsel plaats door de minister van I&M.
- De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) in verband met de openbare orde en veiligheid zo nodig een bevel aan ProRail kunnen geven. Toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij een verzoek tot interventie doet aan de minister van I&M, bijvoorbeeld tot het stilleggen van treinverkeer. De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio past hier dus in beginsel zijn bevoegdheden niet toe. Als er geen noodzaak is tot uitoefening van een bevoegdheid door de minister van I&M, kan dit contact met ProRail ook rechtstreeks of via de politie lopen.
- De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio kan een bevel geven aan de beheerder van een station (NS). Indien er sprake is van een crisis waarbij de regie is gecentraliseerd (bijvoorbeeld landelijke verkeersmaatregelen bij een grootschalige evacuatie of bij een grootschalig milieu-incident), houdt toepassing van het beginsel van subsidiariteit echter in dat de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio een verzoek tot door hem gewenste maatregelen ten aanzien van stations doet aan de minister van I&M. De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio past dan dus in beginsel zijn bevoegdheden niet toe.

Relatie met gemeentelijk of regionaal beleidsteam & met commissaris van de Koningin

- De voorzitter van een regionaal beleidsteam incidentmanagement rail (RBI) draagt zorgt desgevraagd voor vertegenwoordiging in een gemeentelijk of regionaal beleidsteam.
- Evenals reeds het geval is voor drinkwater, elektriciteit en gas, telecom, watersystemen-wegen-vaarwegen, is er een convenant in ontwikkeling inzake de samenwerking tussen veiligheidsregio, politieregio en ProRail.

Figuur 1. Verbanden tussen kolommen

- De hoofdingenieur-directeur van een regionale dienst van Rijkswaterstaat (HID) is tevens rijksheer voor I&M: hij vertegenwoordigt de minister in een regionaal beleidsteam.
- Voor de relatie HID - commissaris van de Koningin, zie de bestuurlijke netwerkkaart rampenbestrijding algemeen & handhaving openbare orde.
- Indien een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio een maatregel of het optreden van de HID onverantwoord acht, kan hij:
  - op grond van zijn eigen noodbevoegdheden binnen het domein van openbare orde en veiligheid een bevel geven of voorschriften uitvaardigen en daarbij binnen dat kader de HID dwingend bijsturen
  - aan de commissaris verzoeken teinterveniëren. De commissaris kan een aanwijzing geven inzake samenwerking of
  - voor wat betreft de maatregelen zelf - overleg voeren met de HID of 'bovenlangs' verzoeken jegens de HID dwingend op te treden.
- Vice versa, als de HID een maatregel van een burgemeester of voorzitter van een veiligheidsregio onverantwoord acht, kan hij verzoeken dat de commissaris ingrijpt. De minister van I&M kan aan de minister van V&J verzoeken in te grijpen.

Schaarste vervoerscapaciteit

- De minister van I&M kan tijdens een crisis een interventie in de markt plegen ten aanzien van het vervoer (vervoersnoodmaatregelen), bijvoorbeeld prioritering van bepaald vervoer of de oplegging van een vervoerplicht.

Europese Unie

- De Europese Unie- met inbegrip van het Europees spoorwegbureau (European railway agency) - is kaderstellend voor de sector spoor, maar vervult in de responsfase op dit terrein geen rol.

In figuur 1 staan in één oogopslag de verbanden binnen en tussen de algemeen-bestuurlijke kolom en de functionele kolom.

Bestuurlijke aandachtspunten spoorvervoer

A. Bestuurlijke maatregelen bij grootschalig ongeval	• Zorg voor een overzicht van alle effecten/neveneffecten met knelpunten naast van de direct zichtbare gevolgen, geplaatst in een tijdbalk: - **feiten:** na hoeveel tijd zijn waar problemen te verwachten - **netwerk:** welke sectoren/ketens zijn getroffen en bepaal (aan de hand van de betreffende netwerkkaart) wie in een keten verantwoordelijk is voor het treffen van maatregelen - **netwerk:** bepaal de rol van het openbaar bestuur en de maatregelen die van het bestuur worden verwacht Denk daarbij aan bijvoorbeeld opvang van gestrande reizigers, gevolgen voor de gezondheid van hulpverleners en van omwonenden en voor het milieu bij een ongeval met gevaarlijke stoffen. • Bewaak in aanvulling op reguliere bestrijdingsmaatregelenop grond van het overzicht van effecten / neveneffecten: - de aanpak van eventuele overige gevolgen - ondersteuning van en nazorg voor burgers die hulp verlenen (of verleenden) voorafgaand aan of naast professionele hulpverlening
B. Bestuurlijke maatregelen bij stagnatie vervoer	Bij omstandigheden anders dan een grootschalig ongeval - zoals weersomstandigheden of een langdurige staking - waardoor het vervoer stagneert, is bestuurlijk aan de orde: • Een overzicht van de effecten/neveneffecten, geplaatst in een tijdbalk, net als het overzicht hiervoor genoemd onder 'grootschalig ongeval' (feiten / netwerk).
Zichtbaarheid bestuur, media en informatievoorziening bij grootschalig ongeval	• Volg bestaande afspraken met ProRail over woordvoering (regionaal beleidsteam incidentmanagement rail - RBI) conform het regionale Trein Incident Management plan (TIM plan). De coördinatie van de crisiscommunicatie ligt bij grootschalige incidenten bij de gemeente. • Jegens slachtoffers en verwanten en ten aanzien van de bevolking in het algemeen: essentieel is de directe zichtbaarheid van burgemeester en voorzitter veiligheidsregio als boegbeeld openbaar bestuur. • Bewaak bij (veel) buitenlandse slachtoffers: - opvang en faciliteren van buitenlandse autoriteiten en onderzoeksteams.
A. Coördinatie bij grootschalig ongeval	• Bewaak de coördinatie met het betrokken regionaal beleidsteam incidentmanagement rail (RBI). • Burgemeester / voorzitter veiligheidsregio: draag zorg voor coördinatie met de overige betrokken sectoren en organisaties (waaronder de rijksheren) op grond van het overzicht van effecten/neveneffecten. • Is de commissaris van de Koningin geïnformeerd over ontwikkelingen? Is de rechtstreekse lijn van commissaris met burgemeester / voorzitter en minister beschikbaar? • Burgemeester / voorzitter veiligheidsregio: bewaak de coördinatie met de Onderzoeksraad voor veiligheid.
B. Coördinatie bij stagnatie vervoer	• Waar nodig coördinatie met de betrokken sectoren en organisaties (waaronder de rijksheren).

Veiligheidsregio
Zaanstreek-Waterland